

wszystkim?) poznanie prowadzi do zbawienia. Objawienie jest więc podstawowym działaniem zbawczym: we wcieleniu Słowo staje się widzialne, poznawalne, a zatem niesie zbawienie (stąd mniejsze nieco znaczenie Misterium Paschalnego w stosunku do wcielenia u autorów, których można zaliczyć do „chrześcijańskiej gnozy”).

Podsumowując: lekturą książki rozczarowany będzie ten, kto podejdzie do niej z konkretnymi oczekiwaniami, jakie wzbudzać może tytuł. Należy ją raczej traktować jako przewodnik do poznawania *niektórych* aspektów myśli Ireneusza w kontekście *niektórych* współczesnych problemów teologicznych. Takie podejście może ocalić przyjemność lektury, bowiem poszczególne tematy podejmowane w książce są zarówno ciekawe, jak i aktualne.

Ks. Grzegorz Strzelczyk

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2004, t. 37, z. 1, s. 187–188

La responsabilité des théologiens. Mélanges offerts à Joseph Doré, Paris: Desclée 2002, 885 s.

Nieczęsto się zdarza, by redaktorom jakiegoś dzieła zbiorowego udało się zgromadzić teksty najlepszych specjalistów z danej dziedziny. Jeszcze rzadziej, by wokół jednego projektu udało się zgromadzić najlepszych teologów z różnych dziedzin i z różnych stron świata. W przypadku *La responsabilité des théologiens* to się zdecydowanie udało (wśród autorów znaleźli się G. Alberigo, B. Sesbouë, J. Wolinski, L. F. Ladaria, K. Neufeld, G. Colombo, O. H. Pesch, B. Forte, S. Pie Ninot, W. Pannenberg, by wymienić tylko niektórych). Co więcej: wynikiem pracy redakcyjnej nie jest więcej lub mniej przypadkowy zbiór tekstów – jak często się zdarza w przypadku ksiąg pamiątkowych – lecz praca bardziej przypominająca monografię, z jasną, logiczną strukturą.

Joseph Doré, arcybiskup Strasbourga, wieloletni wykładowca Instytutu Katolickiego w Paryżu, sporą część swojej pracy naukowej poświęcił kwestiom związanym z funkcją teologa w Kościele i świecie (redakcja *Introduction à l'étude de la théologie*, monografie). Zamierzeniem redaktorów *La responsabilité...* było kontynuowanie tej linii myśli francuskiego teologa poprzez zaangażowanie szerokiej wspólnoty teologów. W ten sposób powstała praca skomponowana według precyzyjnych założeń teologicznych, stanowiąca swego rodzaju raport lub diagnozę samoświadomości teologii (teologów) co do własnych zadań, trudności, możliwości we współczesnym Kościele i świecie. Zaangażowanie olbrzymiej wręcz liczby badaczy (książka zawiera 65 artykułów!) z różnych dziedzin teologii i nie tylko, pozwoliło na podjęcie refleksji, także interdyscyplinarnej, nad różnymi aspektami misji teologii i teologa. Ostatecznie dzieło zostało podzielone na trzy części: „Nauczanie”, „Służba dyskusjom eklesjalnym i uniwersyteckim”, „Artykułowanie wymiarów praktycznych teologii, naukowych i przynależących do porządku świadectwa”

Pierwsza część książki wychodzi od niektórych zagadnień z historii teologii, dotyczących jej statusu naukowego. Kolejne artykuły poświęcone są wpływowi, jakie na poszczególne dziedziny teologii lub obszary badań wywarły metody historyczne, zwłaszcza krytyka źródeł (i dostęp do nowych). Wreszcie ostatnie teksty części pierwszej zajmują się różnymi problemami, które stają przed teologią na skutek głębszego zrozumienia historyczności ludzkiej egzystencji (ekumenizm, dialog międzyreligijny, inkulturacja).

Druga część *La responsabilité...* jest próbą podsumowania stanu teologii współczesnej. Rozpoczyna się od tekstów omawiających różne style teologiczne (związane z obszarami językowo-kulturowymi lub konkretnymi szkołami teologicznymi). Z przykrością trzeba zaznaczyć tutaj brak polskiego wkładu. Kolejne artykuły omawiają problemy rodzące się na styku teologii i innych nauk (pomocniczych teologii lub nieteologicznych). Osiem artykułów zamykających tę część poświęconych jest kwestiom związanym z instytucjami kościelnymi odpowiedzialnymi za doktrynalne czuwanie nad stanem teologii. Oprócz zagadnień ściśle związanych z Magisterium, omówiona zostaje również rola Papieskiej Komisji Biblijnej i Międzynarodowej Komisji Teologicznej.

Trzecia część tomu poświęcona jest zagadnieniom praktycznym teologii. Najpierw rozważany jest aspekt pastoralny – omawiane są różne zadania teologii we wspieraniu misji pasterskiej i ewangelizacyjnej. Następne artykuły koncentrują się na samym stylu uprawiania teologii, która pozostając naukową, powinna być zarazem uwrażliwiona na wymiar żywego świadectwa wiary. Wreszcie uwaga koncentruje się na niektórych najbardziej aktualnych i otwartych obszarach badań teologicznych, czy też na aspektach, które wymagają odnowy albo przemiany myślenia.

Tom zamykają: krótki profil biograficzny Josepha Doré oraz jego bibliografia (1977–2001) z listą prac, których był promotorem.

Ks. Grzegorz Strzelczyk

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2004, t. 37, z. 1, s. 188–191

Hubertus R. Drobner, *Person-Exegese und Christologie bei Augustinus. Zur Herkunft der Formel una persona*, Leiden 1986, 353 s.

Nikogo chyba nie trzeba przekonywać o znaczeniu wkładu św. Augustyna w rozwój myśli chrystologicznej. Jego rola jest coraz bardziej doceniana zwłaszcza od kilkadziesiąt lat, po tym jak przełamane zostało twierdzenie Harnacka o zderzeniu formuły chalcedońskiej przez grecką (przedchrześcijańską) metafizykę i dostrzeżony wpływ myśli łacińskiej, która od Augustyna poprzez *Tomus ad Flavianum* Leona Wielkiego nadała ostateczny kierunek wschodnim poszukiwaniom. Mimo to studia nad chrystologią Augustyna wydają się postępować bardzo powoli. Stworzenie poważniejszej syntezy uniemożliwia chyba przede wszystkim brak rzetelnych, pogłębionych studiów analitycznych, dotyczących poszczególnych terminów, metod, źródeł wykorzystywanych przez Biskupa Hippony.